

Den Haag, 15 september 2020

Geachte leden der Staten-Generaal,

Vandaag ontving u de Miljoenennota. Het kabinet kondigde beleid aan en presenteerde de financiële onderbouwing om dat beleid uit te voeren. Namens onze 35.000 leden die, in al hun diversiteit, aan een groen en gezond Nederland werken gaan we daar graag met u over in gesprek.

Een bewogen jaar

Het was een uitzonderlijk jaar. Voor Nederland, voor de hele wereld. De coronacrisis heeft zijn weerslag op de plannen van het kabinet. De overheid moet aan de bak met nieuwe perspectieven voor de economie, werkgelegenheid en de positieve ontwikkeling van de koopkracht. Investerend de crisis uit.

Ook voor boeren en tuinders was het een bewogen jaar. Door de stikstofcrisis stond de agrarische sector het afgelopen jaar in het middelpunt van de aandacht. Die aandacht ging vaak uit naar de bedreigingen voor het voortbestaan van de Nederlandse land- en tuinbouw. En terecht. Maar de sector bruist ook van de energie voor een invulling van de toekomst die boeren en tuinders wél perspectief biedt.

Voor ons land

De afgelopen weken deelden boeren en tuinders via social media met #vooronsland hun perspectief op de toekomst. De diversiteit in onze sector is groot. Dat blijkt ook uit de verhalen. Iedereen heeft zijn eigen passie voor het vak. Een aantal zaken komen echter keer op keer terug. Ten eerste: investeren zonder waardering kent grenzen. Ten tweede: steeds nieuw beleid voor het volgende jaar past niet bij bedrijven die gericht zijn op de volgende generatie. Ten derde: we ondernemen niet alleen voor onszelf, we doen dat voor de hele samenleving.

Verdienvermogen

De Nederlandse land- en tuinbouw produceert groene, gezonde producten volgens de hoogste standaarden. Daar zijn we trots op. Tegelijkertijd betekent dit een hogere kostprijs waardoor de marges beperkt zijn. De burger vraagt veel van de ondernemer, maar de consument trekt niet altijd de portemonnee. Ook niet in de context van een open economie met intensieve handel met onze buurlanden en de rest van Europa.

Verduurzaming betaalt zich vaak niet via het product terug. Natuurlijk – er zijn keurmerken, nichemarkten en concepten waarmee boeren en tuinders een meerprijs krijgen voor hun duurzamere product. Maar een melkveehouder krijgt geen cent per kilo melk extra voor de nieuwe stalvloer met lagere stikstofemissie. De prijzen van producten zijn vaak al decennia hetzelfde, de kosten worden door steeds weer nieuw beleid en maatschappelijke wensen steeds hoger. Er zijn grenzen aan efficiency- en schaalvergroting als oplossingsrichting.

De komende maanden debatteert u over de begrotingen van de verschillende ministeries. Die moeten dekkend zijn: geen beleid zonder financiering. Boeren en tuinders hebben een andere ervaring. Beleid is kostenverhogend en zorgt voor een gigantische onrendabele top op investeringen en operationele kosten. Omdat de rek er bij ondernemers simpelweg uit is zal de overheid investeringen, bijvoorbeeld in relatie tot de stikstofcrisis mogelijk moeten maken.

Consistent beleid

Investeren in de agrarische sector is enkel zinvol als de boer en tuinder in Nederland een eigen toekomst heeft. Waarbij er de ruimte is om – als ondernemer - investeringen terug te verdienen.

LTO wil daarom dat beleid langer dan één kabinetsperiode standhoudt. Waarbij u zich als beleidsmaker richt op doelen, niet op detailvoorschriften. De boer en tuinder niet vertelt hoe hij zijn vak moet uitoefenen. Onze ondernemers hebben jarenlange praktijkervaring en weten het best wat passend is voor hun bodem, hun gewassen, hun dieren, hun bedrijf. Daarom doen wij nogmaals de oproep: laat onze professionals zelf de route kiezen die het beste bij hen past.

Beleid vraagt een langjarig commitment. Van boeren en tuinders, die investeringen moeten terugverdienen. Maar ook van u. Een nieuw kabinet en een nieuwe Kamer hebben nieuwe ambities en prioriteiten, maar meerjarig commitment – ook financieel – is cruciaal om ambities, bijvoorbeeld op het gebied van gewasbescherming, succesvol in de praktijk te brengen.

Boeren en tuinders in de maatschappij

De coronacrisis heeft ook de agrarische sector geraakt. We zijn het kabinet erkentelijk voor de steun die geboden is. Er zijn schrijnende voorbeelden van ondernemers in bijvoorbeeld de kalverhouderij of pluimveehouderij die tussen wal en schip zijn beland, maar de snelheid en grondigheid waarmee de afgelopen maanden is gehandeld om de economie in de benen te houden is een prestatie.

Onze boeren en tuinders zorgden ervoor dat de coronacrisis geen voedselcrisis werd. De agrarische sector toont zich, zeker na de initiële schok, een stabiele factor in deze economisch onzekere tijd. Veel oplossingen voor ons land beginnen bij boeren en tuinders. Het kabinet wil nu investierend deze crisis uit. Een goede zet vooruit om welvaart en welzijn aan te jagen. Ook onze sector levert daar een bijdrage aan.

Dat gaat verder dan het fundament zijn van de voedselketen en de honderdduizenden banen die daarmee zijn verbonden. De Nederlandse land- en tuinbouw speelt een belangrijke rol in het aangezicht van Nederland en de vitaliteit van het platteland. Nederland is een vruchtbare, dichtbevolkte delta. Met een hoge bevolkingsdichtheid in de bebouwde gebieden, maar ook met een karakteristiek platteland dat wereldwijd wordt herkend. Van de koe in de wei, tot de bollenvelden en de akkerbouw met haar groene, gezonde producten. Maar ook met agrarisch natuurbeheer en economische, en daarmee sociale, bedrijvigheid op het platteland.

De Nederlander is gehecht aan dat platteland, en vindt het behoud ervan belangrijk. Koester daarom de sector, in al haar diversiteit.

Begroting

In het licht van voorgaande doen we u graag enkele suggesties voor deze begroting.

- Het huidige beleid voorziet een overheidsuitgave van circa 1,5 miljard voor opkoop van veehouderijbedrijven als een van de oplossingen voor de stikstofcrisis. Door een substantieel deel van dit budget om te buigen naar investeringen in een toekomstgerichte bedrijfsvoering wordt een groter effect bereikt.
- Uit representatief onderzoek blijkt dat driekwart van de Nederlanders vindt dat woningen en zonne-energie respectievelijk in de bebouwde omgeving of op daken moeten komen, in plaats van in het groene gebied. Bij investeringen daarin moet dus gelet worden op de impact op de vitaliteit van het platteland.
- Oormerk budget voor een fiscale klimaatreserve voor de agrarische sector om inkomensgevolgen van klimaat- en marktverstoringen op te vangen met de winst uit betere tijden, in lijn met de daarover aangenomen motie.
- Schijnzelfstandigheid moet worden aangepakt maar niet door versobering van de zelfstandigenaftrek. Handhaaf de zelfstandigenaftrek waarvoor deze bedoeld is door ondernemers in staat te stellen om te reserveren voor investeringen in groei en ontwikkeling van de onderneming en daarmee van werkgelegenheid.
- Voor de langere termijn is het zijn investeringen in innovatieve en technologische oplossingen voor een nieuwe mechaniseringsslag en robotisering in de land- en tuinbouw van groot belang. In het licht van de coronacrisis kan omscholing naar groene beroepen een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid en de beschikbaarheid van arbeid in de agrarische sector.

We gaan er graag met u het gesprek over aan. Coronaproof, bijvoorbeeld in de buitenlucht op een van de vele mooie agrarische bedrijven die Nederland rijk is.

Hoogachtend,

Wim Bens MBA
waarnemend voorzitter LTO Nederland